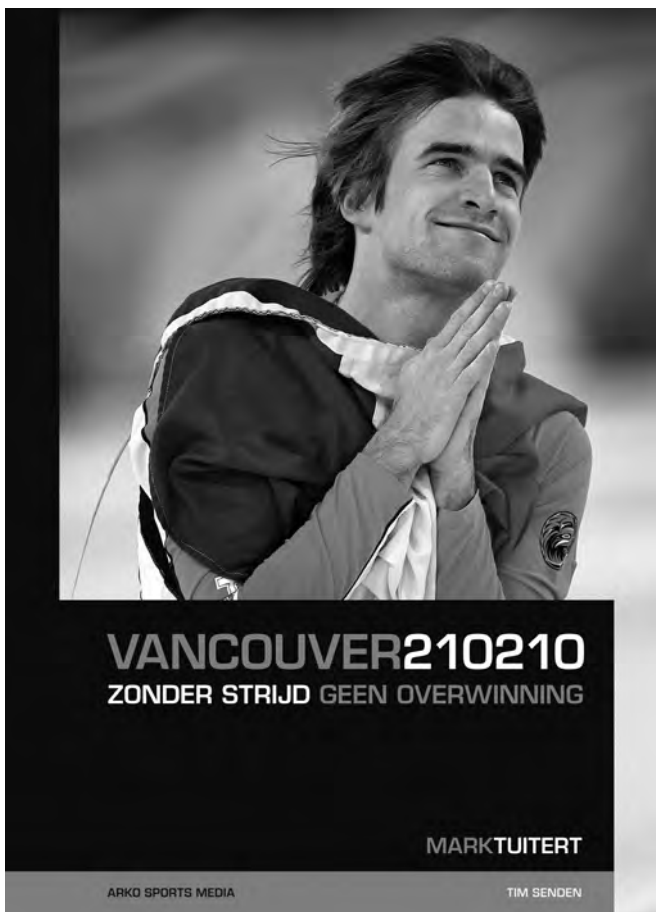

Gepland geluk, het levensverhaal van schaatser Mark Tuitert

Pieter Breuker

Op 18 maart jongstleden presenteerde Mark Tuitert (Holten, 4 april 1980) zijn tot een boek omgewerkte autobiografische aantekeningen: *Vancouver 210210. Zonder strijd geen overwinning*. Tuitert was onmiddellijk na het behalen van het Olympisch goud op de 1500 meter begonnen met het optekenen van zijn levensverhaal. Dat is vervolgens door sportjournalist Tim Senden te boek gesteld. Het goed leesbare resultaat - dat binnen een week na verschijnen al zijn tweede druk beleefde - geeft niet alleen informatie over Tuiterts sportieve prestaties, maar het biedt ook een ongewoon openhartige inzicht in zijn privéleven.

Het boek geeft een uitvoerige beschrijving vanaf 1998 van Tuiterts sportieve carrière als schaatser en aanvankelijk ook als skeeleraar. Dat gebeurt grotendeels in het kader van zijn leven als kind van twee ouders die een jarenlange oorlog met elkaar uitvochten.

Ook de niet altijd even voorspoedig verlopen relatie met zijn vrouw - de ex-topschaatsster Helen van Goozen - krijgt aandacht. De vrijmoedigheid waarmee Tuitert een en ander beschrijft, valt te waarderen. Er zullen niet veel schrijvers zijn die hun autobiografische verhaal beginnen met de onthulling dat ze hun vader een pak slaag hebben gegeven. Toch past hier een kanttekening. De lezer hoort het relaas steeds van één kant. Stak de werkelijkheid niet wat ingewikkelder in elkaar? Gaandeweg het boek geeft Tuitert voorzichtig blijk van dat besef.

Tuitert maakt op overtuigende wijze duidelijk dat de moeilijkheden thuis zijn sportieve carrière lange tijd nadelig hebben beïnvloed. Toen zijn ouders apart gingen wonen, nam hij al als 21-jarige de verantwoordelijkheid voor zijn moeder en zijn twee jongere broertjes op zich, een onmogelijke last natuurlijk, helemaal voor een drukbezet topsporter. Zo kocht hij van zijn salaris bij SpaarSelect een huis voor hun vieren in Holten. Pas langzaam zag hij kans zich los te maken van zijn ouders. Een belangrijke stap daartoe was de verhuizing in 2005 van Holten naar Heerenveen, een andere stap de verhelderende gesprekken in 2006 met een psychotherapeut.

Problemen

Er waren vanaf het begin van Tuiterts schaatscarrière nog heel wat meer problemen. Die lijken trouwens deels ook op Tuiterts eigen instelling terug te voeren. Was hij vaak niet al te gretig, had hij wel altijd een reëel beeld van zijn eigen mogelijkheden? Maar daarnaast heeft Tuiterts professionele omgeving lelijke stekken laten vallen. Zo had zijn trainer in die moeilijke beginjaren, Peter Mueller, Tuiterts zware mate van overtraindheid, gevolgd door een lang niet onderkende en daardoor het gestel ondermijnende ziekte (Pfeiffer), moeten voorkomen. In 2002 maakte Tuitert de overstap naar een nieuwe trainer, Jac Orie. Die verandering leek zich al redelijk snel uit te betalen. Na jaren van veel pech en weinig aansprekende resultaten won Tuitert in 2004 het EK allround in Heerenveen (Carl Verheijen werd tweede, Jochem Uytdehaage derde). Toch vormde die overwinning geen echte kentering. Die kwam - maar wel pas op termijn - toen Orie zijn pupil in 2007

wist te bewegen het allroundschaatsen op te geven ten gunste van uitsluitend de 1000 en 1500 meter.

Succes

Het werkelijke succes kwam eerst op zaterdag 20 februari 2010, toen Tuitert de 1500 meter op de Olympische Spelen van Vancouver zou winnen. (Terzijde: de titel van het boek is misleidend. Op het moment van Tuiterts overwinning was het in Nederland inderdaad al een paar uur de 21ste, maar met een tijdsverschil van negen uur gaf de kalender in Vancouver nog steeds de 20ste aan. Als Tuitert al vanuit het Nederlandse perspectief had willen redeneren, dan had hij de datum van 2102 niet met Vancouver moeten combineren). Het boek lijkt ook één lange verklaring te willen geven voor Tuiterts overwinning op het koningsnummer. Dat is begrijpelijk: een (top-)sporter wil natuurlijk maar al te graag een recept in handen krijgen voor het leveren van uitzonderlijke prestaties: daarmee kan hij die herhalen. Toch is ook hier de werkelijkheid heel wat ingewikkelder. Misschien is het beste bewijs daarvoor wel dat Tuiterts post-Olympische jaar (2010 - 2011 dus) in sportief opzicht ronduit dramatisch is verlopen.

Zowel in het licht van zijn hele carrière als tegen de achtergrond van de aanloop naar de Spelen in Vancouver, heeft Tuitert de 20ste februari een ongelofelijke prestatie geleverd. Hij was die zaterdag bepaald niet favoriet op de 1500 meter, een moeilijk nummer - tussen sprint en lange afstand - met zoals gewoonlijk veel concurrentie. Naast bijvoorbeeld Denny Morrison, Chad Hedrick en Håvard Bøkkø werd vooral veel verwacht van wereldkampioen Shani Davis. Die had in het lopende seizoen al vier van de vijf wereldbekerwedstrijden op de 1500 meter gewonnen. Davis had verder het voordeel dat hij in het laatste en negentiende paar mocht starten, tegen een bovendien toen bepaald geen kleine jongen. Het ging om de Canadees Lucas Makowsky, die een sterk voorseizoen had gekend en ook nog eens voor eigen publiek mocht uitkomen.

Tuitert moest het in het zeventiende paar opnemen tegen Bøkkø. Hij had op de zware, relatief langzame baan van Vancouver (de op zeeniveau gelegen Richmond Olympic Oval) de snelste opening van allemaal: 23.52. Die werd gevolgd door drie uitstekende volle ronden, met, zeker gezien de moeilijke omstandigheden, weinig verval: 25.82 - 27.14 - 29.09, waardoor de eindtijd op 1.45.57 uitkwam. Daarmee verbeterde Tuitert het bestaande record met 0.60 seconde, dat op naam stond van ... Shani Davis. Deze werd met een flink verschil van 0.53 seconde tweede, terwijl Bøkkø met een achterstand van 0.56 op Tuitert brons won. De

tijd van Tuitert is nog altijd goed voor het baanrecord.

Waarschijnlijk hebben op die 20ste februari, naast te trainen elementen als een goede voorbereiding en een topvorm, ook factoren meegespeeld die een sporter veel minder of helemaal niet in de hand heeft. Tuiterts overwinning kan niet alleen maar worden verklaard door 'strijd', wat de ondertitel van het boek suggereert. Het lijkt me aannemelijk dat hij die 1500 meter in een 'flow' heeft geschaatst, een even ongrijpbaar als reëel verschijnsel.¹ Wie dat als sporter eenmaal heeft meegemaakt, hoopt dat het steeds weer mag terugkomen, maar helaas, het fenomeen blijft een zeldzaamheid (zo weet ik uit eigen ervaring). Planning en geluk, dat zijn in mijn ogen de beide kanten van Tuiterts fantastische gouden medaille. Grootvorst Ard Schenk had na 38 jaar eindelijk een landgenoot als opvolger.

Onmiddellijk na het 'falen' van Davis leek het alsof alle pijn en teleurstelling van de afgelopen tien, twaalf jaar in Tuiterts lijf tot een uitbarsting kwamen, maar dan in de vorm van een zelden vertoende explosie van vreugde. Het Nederlandse volk deelde daarin, zij het op iets gematigder wijze. Uit onderzoek van de Erasmus Universiteit blijkt dat het gemiddelde geluksgevoel van 'de' Nederlander in februari 2010 uitkwam op 6,9, maar meteen na Tuiterts zege 0,3 punt hoger lag (de gouden medailles van Nicolien Sauerbreij en Ireen Wüst zorgden overigens voor nog wat meer geluk: een plus-score van 0,4 resp. 0,5).² 'Iedereen' gunde Tuitert zijn overwinning. De sympathieke sportman werd op 14 december 2010 nog een keer bekroond: hij - en niet Olympisch en wereldkampioen Sven Kramer - werd op het NOC*NSF Sportgala uitgeroepen tot sportman van het jaar.

Dit stuk is van alleen maar een bespreking van het boek intussen daar óók een aanvulling op geworden. Lang niet alles van wat ik in de voorgaande alinea's heb vermeld, is namelijk in het boek terug te vinden. Zo missen - heel opvallend - bijvoorbeeld de tussentijden van Tuiterts ultieme race. Dat zijn toch cijfers in goud, zeker voor Tuitert (die voor zijn overwinning ook nog eens \$ 30.000 toucheerde). Het boek bevat evenmin een overzicht van Tuiterts sportieve prestaties (of desnoods een verwijzing naar zijn website - www.marktuitert.nl - waar ze wel worden vermeld). Misschien had het egodocument, naast de uitvoerige beschrijvingen van Tuiterts persoonlijke problemen en tegenslagen, in het algemeen wat meer feitelijke gegevens kunnen bevatten. Zo was ik, om maar een saillant voorbeeld te geven, wel benieuwd naar meer concrete informatie over de aanpak van Orië. In welk opzicht wijkt die zeer door Tuitert bewonderde coach in zijn

trainingsmethoden af van bijvoorbeeld zijn toch ook succesvolle collega's Peter Mueller en Gerard Kemkers? Het boek is rijk voorzien van zwart-wit foto's, al zijn de meeste nogal flets afgedrukt. *Vancouver210210* heeft overigens een aantrekkelijke layout, met, heel toepasselijk, oranje als steunkleur. Ondanks deze en de hiervoor gemaakte kritische kanttekeningen is er alle reden het boek over de sportmens Mark Tuitert te lezen.

Tim Senden. *Vancouver210210. Zonder strijd geen overwinning*. Arko Sports Media. Nieuwegein, 2011. 213 pp. Geïllustreerd. ISBN: 978-90-5472-154-3. Prijs: € 19,95.

¹ Het begrip 'flow' is in de jaren '70 van de vorige eeuw door de Amerikaans-Hongaarse psycholoog Mihaly Csikszentmihalyi geïntroduceerd. Samen met Susan Jackson schreef hij later een boek over het verschijnsel: *Flow in sports; the keys to optimal experiences and performances* (1999; in 2001 door Bert Hiddema vertaald als *Flow in de sport*).

² www.publiekeomroep.nl/.../olympische.../olympische-medailles